

KOMISIA

ODPORÚČANIE KOMISIE

zo 6. mája 2003,

ktoré sa týka definície mikro, malých a stredných podnikov

(oznámené pod číslom dokumentu C(2003) 1422)

(Text s významom pre EHP)

(2003/361/ES)

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, a najmä na jej článok 211, druhú zarážku,

keďže:

- (1) V správe predloženej Rade v roku 1992 na žiadosť „Priemyselnej“ Rady, ktorej zasadanie sa konalo 28. mája 1990, Komisia navrhla obmedzenie rozšírenia definícií malých a stredných podnikov, ktoré sa používajú na úrovni Spoločenstva. Odporúčanie Komisie 96/280/ES z 3. apríla 1996, ktoré sa týka definície malých a stredných podnikov¹ sa zakladalo na myšlienke, že existencia rôznych definícií na úrovni Spoločenstva a na vnútroštátnej úrovni by viedla k vzniku nedôsledností. V súlade s logikou jednotného trhu bez vnútorných hraníc, k podnikom by sa malo pristupovať na základe sústavy spoločných pravidiel. Realizácia takéhoto prístupu je ešte dôležitejšia vzhľadom na extenzívnu interakciu medzi vnútroštátnymi opatreniami a opatreniami Spoločenstva na pomoc mikro, malým a stredným podnikom (MSP), napríklad v spojitosti so štrukturálnymi fondmi alebo výskumom. To znamená, že treba predísť situácii, keď by Spoločenstvo orientovalo svoju činnosť na určitú kategóriu MSP a členské štáty na inú. Na dôvažok, vzalo sa do úvahy, že uplatňovanie rovnakej definície Komisiou, členskými štátmi, Európskou investičnou bankou (EIB) a Európskym investičným fondom (EIF) by zlepšilo konzistentnosť a účinnosť politík zameraných na SME a preto by obmedzilo riziko narušenia hospodárskej súťaže.
- (2) Členské štáty rozsiahlo uplatňujú odporúčanie 96/280/ES a definícia obsiahnutá v prílohe k uvedenému odporúčaniu bola prevzatá do nariadenia Komisie (ES č. 70/2001 z 12. januára 2001 o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc pre malé a stredné podniky². Nezávisle od potreby prispôbiť odporúčanie 96/280/ES hospodárskemu rozvoju,

¹ Ú. v. ES L 107, 30. 4.1996, s. 4.

² Ú. v. ES L 10, 13. 1. 2001, s. 33.

na základe článku 2 prílohy k uvedenému odporúčaniam, treba brať do úvahy rad ťažkostí s výkladom, ktoré sa objavili v súvislosti s jeho uplatňovaním, ako aj pripomienky obdržané od podnikov. S ohľadom na rad zmien a doplnení, ktoré teraz treba urobiť v odporúčaní 96/280/ES, a v záujme jasnosti, je žiaduce nahradiť predmetné odporúčanie.

- (3) Malo by sa jasne uviesť aj to, že v súlade s článkami 48, 81 a 82 Zmluvy, ako to uviedol vo svojom výklade Súdny dvor Európskych spoločenstiev, za podnik by sa mal považovať každý subjekt, bez ohľadu na jeho právnu formu, ktorý vykonáva hospodárske činnosti, predovšetkým vrátane subjektov vykonávajúcich činnosti v oblasti remesiel a ďalšie činnosti na individuálnej alebo rodinnej báze, partnerstiev alebo združení, ktoré pravidelne vykonávajú hospodárske činnosti.
 - (4) Kritérium počtu pracovníkov (“kritérium počtu zamestnancov”) nepochybne zostáva jedným z najdôležitejších kritérií a treba ho dodržiavať ako hlavné kritérium; napriek tomu je však potrebné pridať aj zavedenie finančného kritéria, aby sa mohol obsiahnuť celý rozsah a výkonnosť podniku a jeho pozície v porovnaní s konkurentmi. Nebolo by však vhodné použiť obrat ako jediné finančné kritérium, a to predovšetkým preto, lebo podniky v sektore obchodu a distribúcie majú v dôsledku svojho charakteru vyššie ukazovatele obratu ako podniky vo výrobnom sektore. Kritérium obratu by sa preto malo kombinovať s kritériom bilančného úhrnu, ktoré odráža celkový majetok podniku, s možnosťou prekročenia jedného z týchto dvoch kritérií.
 - (5) Strop obratu sa vzťahuje na podniky, ktoré sa venujú podstatne sa odlišujúcim druhom hospodárskej činnosti. Aby sa nežiaduco neobmedzila užitočnosť uplatnenia predmetnej definície, mala by sa aktualizovať, aby sa tak vzali do úvahy zmeny cien aj produktivity.
 - (6) Pokiaľ ide o strop bilančného úhrnu, vzhľadom na neprítomnosť nového prvku je oprávnené zachovať ten prístup, pri ktorom strop obratu závisí od koeficientu, ktorý sa zakladá na štatistickom pomere medzi uvedenými dvoma premennými. Štatistický trend si vyžaduje, aby sa strop obratu viac zvýšil. Keďže trendy sa líšia v závislosti od veľkostnej kategórie podniku, je navyše vhodné prispôbiť predmetný koeficient, aby sa doň čo najvernejšie premietol hospodársky trend a aby sa mikropodniky a malé podniky nepenalizovali v protikladu ku stredným podnikom. Tento koeficient sa v prípade mikropodnikov a malých podnikov veľmi približuje k 1. V záujme zjednodušenia preto treba vybrať jednu hodnotu pre uvedené kategórie pre strop obratu a strop bilančného úhrnu.
 - (7) Podľa odporúčania 96/280/ES finančné stropy a stropy počtu zamestnancov predstavujú maximálne limity a členské štáty, EIB a EIF môžu stanoviť nižšie stropy, ako sú stropy stanovené Spoločenstvom, ak chcú nasmerovať svoje opatrenia na určitú kategóriu SME. V záujme zjednodušenia administratívy, členské štáty, EIB a EIF môžu používať iba jedno kritérium – počet zamestnancov – pri vykonávaní niektorých ich politik. To sa však nevzťahuje na rôzne pravidlá v práve o hospodárskej súťaži, kde sa takisto musia používať a dodržiavať finančné kritériá.
-

- (8) Po schválení Európskej charty pre malé podniky Európskou radou v Santa Maria da Feira v júni 2000 by sa takisto mali lepšie definovať mikropodniky – kategória malých podnikov obzvlášť dôležitých pre rozvoj podnikania a vznik pracovných príležitostí.
- (9) V záujme lepšieho pochopenia skutočného hospodárskeho postavenia MSP a vyňatia skupín podnikov, ktorých hospodársky potenciál môže prekračovať potenciál skutočných MSP, z uvedenej kategórie, by sa malo rozlišovať medzi jednotlivými druhmi podnikov, podľa toho, či sú autonómne, či vlastní iba toľko podielov, že z toho nevyplýva kontrolná pozícia (partnerské spoločnosti), alebo či sú prepojené s inými podnikmi. Ponecháva sa terajší limit uvedený v odporúčaní 96/280/ES, t. j. vlastníctvo 25% podielov, pričom ak sa tento limit nedosiahne, podnik sa považuje za autonómny.
- (10) V záujme podporovania zakladania podnikov, investícií do majetku MSP a rozvoja vidieka a miestneho rozvoja, podniky možno považovať za autonómne i vtedy, ak určité kategórie investorov, ktorí zohrávajú pozitívnu úlohu vo financovaní a tvorbe podnikov, vlastní 25% alebo viac podielov. Podmienky pre týchto investorov však predtým neboli stanovené. Prípád „obchodných anjelov“ (jednotlivcov alebo skupín, ktorí sa venujú regulárnemu podnikaniu vo forme investovania rizikového kapitálu) si zaslúži osobitnú zmienku, pretože – v porovnaní s inými investormi rizikového kapitálu – ich schopnosť poskytovať relevantné informácie novým podnikateľom je mimoriadne cenná. Ich investovanie do kmeňového kapitálu navyše dopĺňa činnosti spoločností obchodujúcich s rizikovým kapitálom, keďže poskytujú menšie čiastky v skoršej etape existencie podniku.
- (11) Na zjednodušenie týchto záležitostí, predovšetkým pre členské štáty a podniky, pri definovaní prepojených podnikov by sa mali uplatniť podmienky stanovené v článku 1 smernice Rady 83/349/EHS z 13. júna 1983 založené na článku 54 ods. 3 písmeno g) Zmluvy o konsolidovaných účtoch³, naposledy zmenenej a doplnenej smernicou 2001/65/ES Európskeho parlamentu a Rady⁴, pokiaľ sú tieto podmienky vhodné na účely tohto odporúčania. Na posilnenie stimulov na investovanie do kmeňového kapitálu MSP sa zaviedol predpoklad absencie dominantného vplyvu na predmetný podnik, a to v súlade s kritériami článku 5 ods. 3 smernice Rady 78/660/EHS z 25. júla 1978 založenej na článku 54 ods. 3 písmeno g) Zmluvy o ročných účtoch určitých typov spoločností⁵, naposledy zmenenej a doplnenej smernicou 2001/65/ES.
- (12) Malo by sa prihliadať aj na vzťahy medzi podnikmi, ktoré sú vo vlastníctve fyzických osôb, s cieľom zabezpečenia toho, aby vo vhodných prípadoch z výhod, ktoré MSP dostávajú na základe rôznych pravidiel alebo opatrení prijatých v ich prospech, mali úžitok naozaj iba tie podniky, ktoré skutočne potrebujú uvedené výhody. V záujme obmedzenia preskúmania týchto situácií na presne vymedzené minimum, zreteľ na takéto vzťahy sa obmedzil na príslušný trh alebo na susedné trhy – odkazuje sa pritom, pre prípad potreby, na definíciu „príslušných trhov“ Spoločenstva v oznámení Komisie o definícii príslušného trhu na účely práva Spoločenstva o hospodárskej súťaži⁶.

³ Ú. v. ES L 193, 18. 7. 1983, s. 1.

⁴ Ú. v. ES L 283, 27. 10. 2001, s. 28.

⁵ Ú. v. ES L 222, 14. 8. 1978, s. 11.

⁶ Ú. v. ES C 372, 9. 12. 1997, s. 5.

- (13) Aby sa predišlo svojvoľnému rozlišovaniu medzi rôznymi verejnoprávnymi orgánmi členského štátu, a v záujme potreby právnej istoty, považuje sa za nevyhnutné potvrdiť, že podnik s 25% alebo viac % kapitálu alebo hlasovacích práv riadený verejnoprávnym orgánom nie je MSP.
- (14) V záujme zjednodušenia administratívnej záťaže pre podnik a zjednodušenia a urýchlenia administratívneho spracovania prípadov, pre ktoré sa požaduje status MSP, je vhodné umožniť podnikom používanie záväzného vyhlásenia na potvrdenie určitých ich charakteristík.
- (15) Na účel definície MSP je nevyhnutné podrobne stanoviť zloženie počtu zamestnancov. Aby sa podporil rozvoj odborného vzdelávania a „sendvičových“ kurzov, je želateľné, aby sa pri stanovovaní počtu zamestnancov neprihliadalo na učňov a na študentov s uzavretou dohodou o odbornom vzdelávaní. Podobne by sa nemalo započítavať obdobie materskej dovolenky ani rodičovskej dovolenky.
- (16) Rôzne druhy podnikov definované na základe ich vzťahu s inými podnikmi zodpovedajú objektívne sa líšiacim stupňom integrácie. Preto je vhodné uplatniť odlišné postupy pre každý z uvedených druhov podnikov pri stanovovaní veličín predstavujúcich ich činnosť a hospodársky potenciál,

TÝMTO ODPORÚČA:

Článok 1

1. Toto odporúčanie sa týka definície mikro, malých a stredných podnikov používanej v politikách Spoločenstva uplatňovaných v Spoločenstve a v Európskom hospodárskom priestore.
2. Členské štáty, Európska investičná banka (EIB) a Európsky investičný fond (EIF) sa vyzývajú:
 - (a) aby pri svojich programoch zameraných na stredné podniky, malé podniky a mikro podniky dodržiavali hlavu I predmetnej prílohy;
 - (b) aby podnikli potrebné kroky s cieľom použitia veľkostných tried stanovených v článku 7 predmetnej prílohy, predovšetkým v prípade monitorovania používania finančných nástrojov Spoločenstva.

Článok 2

Stropy uvedené v článku 2 predmetnej prílohy sa majú považovať za maximálne hodnoty. Členské štáty, EIB a EIF môžu stanoviť nižšie stropy. Pri vykonávaní určitých politík sa okrem toho môžu rozhodnúť uplatniť iba kritérium počtu zamestnancov, s výnimkou oblastí, ktoré sa riadia rôznymi pravidlami o štátnej pomoci.

Článok 3

Toto odporúčanie nahrádza odporúčanie 96/280/ES počnúc 1. januárom 2005.

Článok 4

Toto odporúčanie je adresované členským štátom, EIB a EIF.

Požaduje sa od nich, aby informovali Komisiu do 31. decembra 2004 o všetkých opatreniach, ktoré v súvislosti s tým prijali, a aby najneskôr 30. septembra 2005 informovali o prvých výsledkoch ich vykonávania.

V Bruseli 6. mája 2003

Za Komisiu

Erkki LIIKANEN

člen Komisie

PRÍLOHA HLAVA I

DEFINÍCIA MIKRO, MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV, KTORÚ PRIJALA KOMISIA

Článok 1 **Podnik**

Za podnik sa považuje každý subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť bez ohľadu na jeho právnu formu. Sem patria najmä samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti a partnerstvá alebo združenia, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Článok 2 **Počet pracovníkov a finančné limity určujúce kategórie podnikov**

1. Kategóriu mikro, malých a stredných podnikov (MSP) tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur a/alebo celková ročná bilančná hodnota nepresahuje 43 miliónov eur.
2. V rámci kategórie MSP sa malý podnik definuje ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 50 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná bilančná hodnota nepresahuje 10 miliónov eur.
3. V rámci kategórie MSP sa mikropodnik definuje ako podnik, ktorý zamestnáva menej ako 10 osôb a ktorého ročný obrat a/alebo celková ročná bilančná hodnota nepresahuje 2 milión eur.

Článok 3

Typy podnikov, ktoré sa zohľadňujú pri výpočte počtu pracovníkov a finančných čiastok

1. „Samostatný podnik“ je každý podnik, ktorý nie je zatriedený ako partnerský podnik v zmysle odseku 2 alebo prepojený podnik v zmysle odseku 3.
2. „Partnerské podniky“ sú podniky, ktoré nie sú zatriedené ako prepojené podniky v zmysle odseku 3 a medzi ktorými je nasledovný vzťah: podnik (vyššie postavený podnik) vlastní buď samostatne, alebo spoločne s jedným alebo viacerými prepojenými podnikmi v zmysle odseku 3, 25 % alebo viac imania alebo hlasovacích práv iného podniku (nižšie postavený podnik).

Podnik sa však môže považovať za samostatný, bez partnerského podniku, aj pokiaľ sa dosiahne alebo prekročí uvedená 25 % hranica, za predpokladu, že títo investori nie sú v zmysle odseku 3 prepojení individuálne alebo spoločne do podniku:

- (a) verejnými investičnými spoločnosťami, spoločnosťami investujúcimi do rizikového kapitálu, fyzickými osobami alebo skupinami fyzických osôb, ktoré sa pravidelne zúčastňujú rizikových investičných aktivít, ktoré investujú vlastný kapitál v nekótovaných firmách („business angels“) za predpokladu, že celkové investície týchto business angels v rovnakom podniku sú nižšie ako 1250 000 eur;
 - (b) univerzitami alebo neziskovými výskumnými strediskami;
 - (c) inštitucionálnymi investormi, vrátane regionálnych rozvojových fondov;
 - (d) orgánmi miestnej samosprávy, ktoré majú ročný rozpočet menší ako 10 miliónov eur a menej ako 5000 obyvateľov.
3. „Prepojené podniky“ sú podniky, ktoré majú nasledovné vzájomné vzťahy:
 - (a) podnik má väčšinu hlasovacích práv akcionárov alebo členov v inom podniku;

- (b) podnik má právo vymenovať alebo odvolať väčšinu členov správneho, riadiaceho alebo dozorného orgánu iného podniku;
- (c) podnik má právo dominantne pôsobiť na iný podnik na základe zmluvy uzatvorenej s týmto podnikom alebo na základe ustanovenia v jeho spoločenskej zmluve alebo stanovách;
- (d) podnik, ktorý je akcionárom alebo členom iného podniku, sám kontroluje na základe zmluvy s inými akcionármi v tomto podniku alebo členmi tohto podniku väčšinu hlasovacích práv akcionárov alebo členov v tomto podniku.

Má sa za to, že dominantný vplyv neexistuje, ak sa investori uvedení v druhom pododseku odseku 2 nezapoja priamo alebo nepriamo do vedenia príslušného podniku bez toho, aby boli dotknuté ich depozitárne práva.

Podniky, ktoré sa nachádzajú v niektorom zo vzťahov uvedených v prvom pododseku prostredníctvom jedného alebo viacerých podnikov, alebo majú niektorého z investorov uvedených v odseku 2, sa tiež považujú za prepojené.

Podniky, ktoré majú jeden alebo viac takýchto vzťahov prostredníctvom fyzickej osoby alebo skupiny fyzických osôb konajúcich spoločne, sa tiež považujú za prepojené podniky, ak sa podieľajú vo svojej činnosti alebo časti svojej činnosti na rovnakom relevantnom trhu alebo na príľahlých trhoch.

Za „príľahlý trh“ sa považuje trh pre produkt alebo službu, ktoré sa nachádzajú po prúde alebo proti prúdu od príslušného trhu.

4. Okrem prípadov uvedených v odseku 2, druhom pododseku sa podnik nemôže považovať za MSP, ak 25 % alebo viac imania alebo hlasovacích práv je priamo alebo nepriamo kontrolovaných spoločne alebo individuálne jedným alebo viacerými verejnými orgánmi.
5. Podniky môžu poskytnúť vyhlásenie o samostatnom postavení podniku, partnerskom podniku alebo prepojenom podniku, vrátane údajov týkajúcich sa hraníc stanovených v článku 2. Vyhlásenie sa môže poskytnúť, aj keď je kapitál rozptýlený tak, že nie je možné presne určiť, kto ho vlastní, v takomto prípade podnik môže poskytnúť vyhlásenie v dobrej viere, že môže odôvodnene predpokladať, že jeden podnik nevlastní, alebo spoločne navzájom prepojené podniky nevlastnia 25% alebo viac. Takéto vyhlásenia sa poskytnú bez toho, aby boli dotknuté kontroly alebo vyšetrovania ustanovené podľa pravidiel vnútroštátnych alebo pravidiel Spoločenstva.

Článok 4

Údaje používané v prípade počtu pracovníkov a finančných čiastok a referenčného obdobia

1. Údaje, ktoré je potrebné použiť v prípade počtu pracovníkov a finančných čiastok, sú údaje týkajúce sa posledného schváleného účtovného obdobia a vypočítané na ročnom

základe. Zohľadňujú sa odo dňa účtovnej závierky. Výška zvoleného obratu sa vypočíta bez dane z pridanej hodnoty (DPH) a iných nepriamych daní.

2. Ak podnik v deň účtovnej závierky zistí na ročnom základe, že počet zamestnancov alebo finančné limity prekročili, alebo sú pod limitmi stanovenými v článku 2, nebude to mať za následok stratu alebo nadobudnutie štatútu stredného, malého alebo mikro podniku, pokiaľ sa tieto limity neprekročili v dvoch po sebe nasledujúcich obdobiach.
3. V prípade novozaložených podnikov, ktorých účtovné závierky ešte neboli schválené, sa uplatnia údaje získané čestným odhadom vykonaným za bežný finančný rok.

Článok 5

Počet pracovníkov

Počet pracovníkov sa vyjadří počtom ročných pracovných jednotiek (AWU), t. j. počtom osôb, ktoré pracujú na plný úväzok v rámci príslušného podniku alebo v jeho mene počas celého posudzovaného referenčného roku. Práca osôb, ktoré nepracovali celý rok, práca tých osôb, ktoré pracovali na čiastočný úväzok bez ohľadu na dĺžku a práca sezónnych pracovníkov sa počítajú ako časti AWU. Pracovníci pozostávajú zo:

- (a) zamestnancov;
- (b) osôb pracujúcich pre podnik, ktorý mu podlieha, a ktorí sa podľa vnútroštátnych právnych predpisov považujú za zamestnancov;
- (c) vlastníkov-manažérov;
- (d) partnerov vykonávajúcich pravidelnú činnosť v podniku s finančným prospechom z podniku.

Učňov alebo študentov, ktorí sa zúčastňujú na odbornom vzdelávaní na základe učňovskej alebo odbornej zmluvy sa nepovažujú za pracovníkov. Pracovníci na materskej alebo rodičovskej dovolenke sa nezapočítavajú.

Článok 6

Vyhotovenie údajov o podniku

1. V prípade samostatného podniku, údaje, vrátane počtu pracovníkov sa určia výlučne podľa účtovnej závierky tohto podniku.
2. Údaje o podniku, vrátane počtu pracovníkov, ktorých má partnerský podnik alebo prepojené podniky, sa určia na základe účtovnej závierky a iných údajov o podniku, alebo ak sú k dispozícii, z konsolidovaných účtovných závierok podniku alebo konsolidovaných účtovných závierok, na ktorých sa podnik podieľa prostredníctvom konsolidácie.

Údaje uvedené v prvom pododseku sa priradia k údajom každého partnerského podniku príslušného podniku, ktorý sa nachádza bezprostredne vo vyššom alebo nižšom postavení. Výsledok je úmerný percentuálnemu podielu kapitálu alebo hlasovacích práv (podľa toho, ktoré je väčšie). V prípade, keď krížové akcie vlastní dva podniky použije sa vyššie percento.

K údajom uvedeným v prvom a druhom pododseku sa pridá 100 % údajov každého podniku, ktorý je priamo alebo nepriamo prepojený s príslušným podnikom, ak už údaje neboli zahrnuté prostredníctvom konsolidácie v účtovných závierkach.

3. Na uplatnenie odseku 2 sa údaje partnerských podnikov príslušného podniku určia z ich účtovných závierok a ostatných konsolidovaných údajov, ak existujú. K týmto údajom sa pripočíta 100 % údajov podnikov, ktoré sú prepojené s týmito partnerskými podnikmi, pokiaľ ich účtovné údaje už nie sú zahrnuté prostredníctvom konsolidácie.

Na uplatnenie tohto istého odseku 2 sa údaje partnerských podnikov, ktoré sú prepojené s príslušným podnikom, určia z ich účtovných závierok a ostatných konsolidovaných údajov, ak existujú. K týmto údajom sa pripočítajú proporcionálne údaje každého prípadného partnerského podniku tohto prepojeného podniku, ktorý sa nachádza bezprostredne vo vyššom alebo nižšom postavení, pokiaľ už údaje neboli zahrnuté v konsolidovaných účtovných závierkach s percentuálnym podielom úmerným percentu uvedenému podľa druhého pododseku 2.

4. Ak sa v konsolidovaných účtovných závierkach neuvádzajú za daný podnik údaje o pracovníkoch, čísla týkajúce sa pracovníkov sa vypočítajú úmerne na základe súhrnu údajov z jeho partnerských podnikov a pripočítaním údajov z podnikov, s ktorými je príslušný podnik prepojený.